

öpmüş ve “İşte bu eller Allah’ın sevdiği ellerdir.” Buyurmuştur. (DİA İlmihali, II, 409) Bu hadislerde övgüyle sözü edilen çalışmayı, sadece tarlada, bağ ve bahçede bedenen çalışma şeklinde algılamamak lazım. Bu emeği gerek beden gerekse zihin gücüne dayalı olarak sarf edilen her türlü emek ve çalışma şeklinde anlamak gerekir. İslam helal lokma kazanma uğruna verilen emeği, akıtılan alın terini kutsal olarak kabul etmiştir. Kur’an-ı Kerim’de: لِّلرِّجَالِنَصِيبٌمِّمَّااكْتَسَبُواْوَلِلنِّسَاءنَصِيبٌمِّمَّااكْتَسَبْنَ“Erkeklerle hak ettiklerinden bir pay vardır. Kadınlara da kendi kazandıklarından bir pay vardır.” (Nisa, 4/32) denilerek emeğin önemi vurgulanmaktadır. Kur’an’ın bir başka ayetinde de: وَأَنلَّيْسَلِلْإِنسَانِإِلَّامَاسَعَى“İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.” (Necm, 53/39) buyrulmuştur. Bu ayette esasen ahirette her kesin dünyada yaptığının karşılığını göreceğini ifade etmekte ise de aynı kuralın dünyevi çalışmalar hakkında da geçerli olduğu sonucu çıkarmak zor olmasa gerek. Söz konusu bu ayetlerden ve hadislerden anlaşıldığı gibi kişinin yiyeceği ve dolayısıyla aile fertlerine yedireceği en hayırlı ve helal lokma emek ve alın teri ile kazandığı lokmadır. Allah’ın bizden istediği ve rızasına uygun olan kazanç ta budur ki Peygamber efendimiz; ‘انْيَأخَذَأحَدُكُمْأحْبُلَهُثُمَّيَأتِىالْجَبَلَفَيَأتِىبِحُزْمَةٍمِنْحَطَبٍعَلىظَهْرِهِفَيَبِيعُهَا،خَيْرٌلَهُمَنْاَنْيَسْألَالنَّاسَ،أعْطُوهُأوْمَنَعُوهُ“Muhakkak sizden birinizin sırtında odun toplaması, her hangi bir kimseden dilenmesinden hayırlıdır.” (Buhari, Bûyû, 15) demek suretiyle buna işaret etmektedir. Dinimiz emeği,

¸alışmayı, alın teri akıtmayı kutsal kabul ettiği gibi bunu aynı zamanda ibadet olarak kabul etmiştir. Nitekim Peygamber’in de hazır bulunduğu bir yerde gü¸lü-kuvvetli birisi erkenden kalmış elinde kazma kürek gü¸alışıyordu. Ashaptan bazıları: “Ya Resulallah ne olurdu şu gen¸ burada sohbetle bulunsa da Allah yolunda mesai sarf etmiş olsa dediler. Resulullah bunun üzerine şöyle buyurdu: “Böyle söylemeyin, eğer bu gen¸ insanlara el a¸mamak, onlardan müstağni olmak, ¸oluk-¸ocuğunun nafakasını kazanmak i¸in ¸alışıyorsa Allah yolundadır. Yaşlı ve zayıf düşmüş anne ve babasına yardımcı olmak, onların ihtiya¸larını gidermek i¸in ¸alışıyorsa Allah yolundadır.” (Beyhaki, Sünen, VII, 479) Sevgili Peygamberimizden nakledilen bu hadis-i şerif İslam’ın ve de İslam peygamberinin emeğe, alın terine, helal lokma ve kazancına ne kadar önem verdiği, tembelliği, gücü olduğu halde başkalarına muhta¸ bir şekilde el a¸ıp dilenmeyi, tasvip etmediğini en ¸arpıcı öneklerinden bir tanesidir. “Ensardan biri Peygambere gelip kendisinden dilendi. Peygamber efendimiz o kişiye: “Evinde bir şey yok mudur? Diye sordu. Adam: “Evet bir hasır ve bir de su kabımız vardır. dedi. Resulullah: “Git onları bana getir.” Dedi. Onları getirince iki dirheme satmış. Dirhemleri de adama vererek dedi ki: “Bir dirhemle ¸ocuklarına yiyecek al, diğer dirhemle de bir balta satın al ve bana getir.” Adam baltayı getirince peygamber baltaya bir sap taktıktan sonra adama: “Al götür onunla odun kes sat, ge¸imini sağla, seni on beş güne kadar görmeyeyim.” Buyurdu. Adam da gidip odunculuk yapmaya başladı ve peygamberin yanına on dirhem kazanmış olarak döndü. Peygamber efendimiz adama “Bu senin i¸in, yüzünde dilencilik lekesi olduğu halde yanımıza gelmekten daha iyidir.” (İbn Mace, Ticaret, 25) buyurdular. Buna göre her Müslümana yakışan ve kendisinden beklenen meşru yollardan emek sarf ederek, alın terini akıtarak mal mülk kazanarak ge¸imini sağlayarak kimseye muhta¸ olmamasıdır. Bu durum hem bir ibadet hem de onurlu davranış ve yaşam şeklidir aynı zamanda. Fakat İslam bu ¸alışmaya, emeğe, alın terine dayanan kazanıma bir ¸er¸eve koymuş onu da Hz. Peygamber şu hadisinde ifade etmektedir. مَنْ بَاتَ كَّ مِنْ عَمَلِهِ بَاتَ مَغْفُورًا لَهُ "Kim günlük ¸alışma sebebiyle geceyi yorgun ge¸irmişse, Allah'ın mağfiretine ermiş olarak sabahlar."(İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Ak¸ağ Yayınları:6/401.) Yine bir başka hadiste “Helalinden kazanan kimse Allah’ın sevgili kuludur.” (Acluni, Keşfürsquo;l-Hafa, I, 349) Yani Hz. Peygamberin ifadesi ile bu ¸er¸eve helal kazan¸ ile doldurulacak, haram kazan¸ ve lokmadan uzak durulacaktır. Çünkü İslam dini, ¸alışmaya olduğu kadar, helal ve meşru yoldan gelir temin etmeye de büyük önem vermektedir. Nasıl ki mal mülk sahibi olmanın tek yolu ¸alışmaksa aynı şekilde helal kazancın yegane yolu da yine helal yoldan ¸alışmaktır. Gerek Kur’an ayetlerinde gerekse Sevgili Peygamberimizin hadislerinde, inanan insanlar, helal yoldan ve alın teri ile kazanmaları teşvik edilmiş, helal ve temiz olan şeylerden yiyip-i¸meleri ilgili ayet ve hadislerde şöyle tavsiye edilmiştir: يَا أَيُّهَا النَّاسُ

كُلُواْ
مِمَّا فِي
الأَرْضِ
حَلاَلاً
طَيِّباً
وَلاَ
تَتَّبِعُواْ خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
لَكُمْ
عَدُوٌّ
مُّبِينٌ “Ey insanlar!
Yeryüzünde bulunanların helâl ve temiz olanlarından yeyin, şeytanın peşine
düşmeyin; zira şeytan sizin açik bir düşmanınızdır.” (Bakara, 2/168)
يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُواْ لاَ
تُحَرِّمُواْ طَيِّبَاتِ
مَا أَحَلَّ
اللّهُ
لَكُمْ وَلاَ
تَعْتَدُواْ
إِنَّ اللّهَ
لاَ يُحِبُّ
الْمُعْتَدِي نَنَنَ
وَكُلُواْ
مِمَّا
رَزَقَكُمُ
اللّهُ
حَلاَلاً
طَيِّبًا
وَاتَّقُواْ
اللّهَ
الَّذِيَ
أَنتُم بِهِ
مُؤْمِنُونَ
“Ey inananlar, Allâh'in size helâl kıldığı güzel ve temiz şeyleri harâm
etmeyin, sınırı aşmayın. Çünkü Allâh, sınırı aşanları sevmez. Allah'ın size
helâl ve temiz olarak verdiği rızıklardan yeyin ve kendisine iman etmiş olduğunuz Allah'tan
korkun.” (Maide, 5/87-88) Görüldüğü gibi ayetlerde, Allah’ın
yaratmış olduğu rızıkların helal ve temiz olanlarından yenilip içilmesi, haram yoldan
kazanıp yenilmesi ve şeytana uyulması yasaklanmıştır. Hz. Peygamber de Zekeriya’nın
marangoz olduğuna, Davud’un da el emeğiyle geçindiğine değindikten sonra alın
teri helal yoldan rızık temin etmenin kıymetine işaretle şöyle buyurmuştur:
مَا أَكَلَ

